

СИГІДІН Марк Давидович

Сигідін Марк Давидович народився 6 липня 1895 р. в м. Олександрівськ (нині м. Запоріжжя).

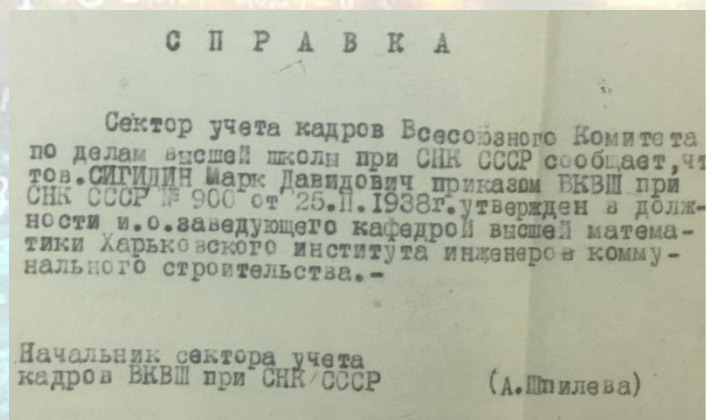
В 1916 р. Марк Давидович закінчив Реальне училище в м. Орехів Дніпропетровської області, в 1920 р. – фізико-математичний факультет Харківського університету, а в 1924 р. – Харківський технологічний інститут.

Викладацьку діяльність М. Д. Сигідін розпочав ще будучи студентом Харківського університету, в 1917 р. – працював викладачем математики в середніх учбових закладах до 1923 р. За цей період він працював викладачем математики і фізики в Реальному училищі та жіночій гімназії м. Запоріжжя, був секретарем відділу народної освіти в м. Запоріжжя, секретарем Харківського відділу профспілки рабробітників.

Роботу в вищій школі Марк Давидович розпочав в 1923 р. 3 травня 1923 р. по жовтень 1925 р. М. Д. Сигідін очолив першу професійно-технічну школу механічної та електротехнічної спеціальності, там же викладав математику. В 1925 – 1926 р.р. Марк Давидович працював в Наркомпросі секретарем відділу технічної освіти; в 1926 – 1927 р.р. завідував 4-ю професійно-технічною школою хімічної спеціальності в м. Харків та викладав на курсах при ЦК КП(б)У. Починаючи з 1926 р. М. Д. Сигідін працював на Вищих технічних курсах, на базі яких згодом було створено Інститут інженерів транспорту. Саме там Марк Давидович був затверджений у званні доцента. Діяльність М. Д. Сигідіна в Інституті інженерів транспорту тривала до 1932 р., одночасно з цим Марк Давидович викладав математику на посаді доцента на Вищих інженерно-будівельних курсах.

З 1929 р. Марк Давидович викладав в Інституті червоної професури (до переїзду закладу до м. Київ в 1934 р.), та на Підготовчому відділенні Інституту червоної професури (до переїзду їх до м. Київ в 1936 р.).

Починаючи з 1934 р. трудова діяльність, професійний та науковий розвиток М. Д. Сигідіна нерозривно пов'язані з Харківським інститутом інженерів комунального будівництва: в 1934 р. він був зарахований доцентом кафедри вищої математики, а в 1938 р. очолив кафедру вищої математики.

*Довідка про затвердження М. Д. Сигідіна
завідувачем кафедри вищої математики*

Рішенням Кваліфікаційної комісії НКГосп УРСР від 25 листопада 1935 р. Сигідін Марк Давидович був затверджений у вченому званні «Доцент по кафедрі вищої математики».

Марк Давидович Сигідін був завідувачем кафедри вищої математики ХПКБ майже 30 років, до виходу на пенсію в 1963 р. В роки Великої вітчизняної війни разом з інститутом він брав участь в евакуації спочатку до м. Адлер у вересні 1941 р., а потім до м. Фрунзе з кінця 1942 р., і там працював з великою самовіддачею. 5 жовтня 1942 р. Інститут інженерів комунального будівництва прибув до Киргизії у складі 13 співробітників та 10 студентів. Серед викладачів, що налагоджували навчальний процес в евакуації були математики – доцент М. Д. Сигідін і професор О. Б. Тіц. Після проведення осіннього набору та зарахування переводом студентів інших учбових закладів у складі ХПКБ нараховувалося 4 групи. Саме для них, незважаючи на труднощі в побуті, нестачу навчальної літератури, матеріально-технічної бази, самовіддано працювали наші викладачі.

Збереглися спогади студентів тих часів, які згадували Марка Давидовича як високого професіонала, доброзичливу людину із почуттям гумору:

«У нас один преподаватель, Марк Давидович Сигидин, даже на лекциях все время грыз семечки. Мы, студенты, его очень уважали, на всех курсах он говорил о 10-ти заповедях студента, но помню только три:

1. Не откладывай на завтра то, что можно сделать послезавтра!
2. Завязывая узелок на память, завяжи второй, чтобы вспомнить, зачем первый завязывал!
3. Никогда не показывай, что ты знаешь лучше преподавателя.

У него жена была - Надежда Васильевна? Огородникова, математик. Марк Давидович, человек с юмором, всегда веселый, энергичный, а она – всегда строгая, не улыбнется никогда, не сделает поблажки студентам.

Мы тогда занимались в помещении школы № 13, а они во дворе школы снимали маленькую комнатку в частном домике. По какому-то поводу я попала к ним однажды, и увидела чудесное фото, где они в дореволюционных свадебных нарядах, он – симпатичный улыбчивый молодой человек, она – русская красавица с толстой русой косой до колен. Кроме них я не помню никого из преподавателей» (Уничтоженное поколение Лена (воспоминания матушки). <https://i-navi.livejournal.com/673699.html>

Лише на 2 роки, за причин, які встановити зараз неможливо, завідування кафедрою вищої математики ХПКБ доручалося проф. Тіцу О. Б. (1943 р.) і проф. Бржечка В. Ф. (1944 р.).

В 1944 р. разом із ХПКБ повернувся з евакуації до Харкова.

З наказу № 108 від 3 жовтня 1945 р. про зарахування професорського викладацького складу ХПКБ встановлено, що на початку 1945 / 1946 навчальних років кафедра вищої математики складалася з 4 осіб: в. о. завідувача кафедри М. Д. Сигідіна, доцента П. О. Гургенова, ст. викладача Г. М. Берлянда і асистента З. П. Огородникової.

ПРИКАЗ №. 108

по Харьковскому Институту инженеров коммунального
строительства.

3-го октября 1945 г. г. Харьков.

В соответствии с утвержденным ВКВШ штатным списанием на 1945/46 учебн. год по Институту, зачис- ту
ть с 15го сентября с/г. следующий профессорско-
еподавательский персонал:

IV. По каф. Высшей математики:

1. И.о. Зав. каф. доцент Сигидин М. Д.
2. Доцентом Гуренов П. О. на "50% от осн. став."
3. Ст. препод. Берлянд Г. М.
4. Ассистентом Огородникова Э. П. на "50% от осн. с."

Наказ про професорсько-викладацький склад кафедри вищої математики ХІКБ на 1945 / 46 навч. рік

Крім завідування кафедрою вищої математики ХІКБ, М. Д. Сигідіну було доручено виконувати обов'язки декана факультетів сантехнічного і архітектурного (з 06.04.1944 р.), будівельного (з 13.03.1947 р.), електротранспорту (з 16.04.1949 р.).

Альбом МБГ 1953 – 1958 р.р.

З характеристики М. Д. Сигідіна 1961 р., за підписом ректора А. Ф. Михайлика, переконаємося, що високу оцінку діяльності Марк Давидович отримувал й від колег та керівництва інституту: «Маючи математичну та інженерну освіту, доц. Сигідін М. Д. читає лекції на рівні високої педагогічної майстерності, вміє зацікавити слухачів дисципліною, що читає, показати слухачам практичне застосування математичних знань. Протягом всього періоду роботи в інституті, тов. Сигідін М. Д. керує математичним гуртком студентської науково-технічної спілки, їм багато написано науково-методичних посібників з вищої математики, що сприяло підвищенню засвоєння студентами складного матеріалу з курсу вищої математики».

Цікавим є той факт, що протягом майже всього періоду завідування Марком Давидовичем кафедрою вищої математики він був лише «виконуючим обов'язки». Лише за два роки до виходу на заслужений відпочинок, в 1961 р. М. Д. Сигідіна затвердили на посаді як завідувача кафедри.

Великої поваги заслуговує той факт, що керівництво інституту боролось із бюрократичною машиною за своїх найкращих викладачів.

В грудні 1940 р. Народний комісаріат комунального господарства СРСР і Харківський інститут інженерів комунального будівництва порушили перед Комітетом по справах Вищої школи клопотання про затвердження у вчених званнях в. о. завідувача кафедри вищої математики доцента Інституту М. Д. Сигідіна в званні професора і старшого викладача Г. М. Берлянда в званні доцента.

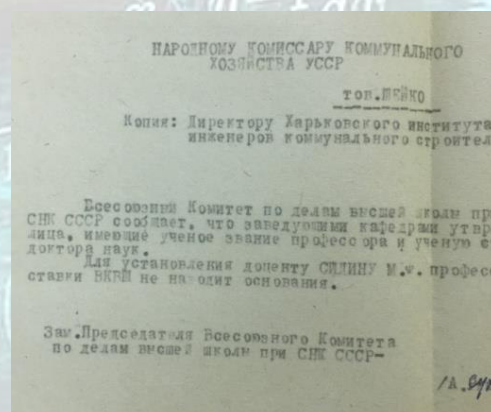
Професорсько-викладацький склад ХІКБ високо цінував діяльність Марка Давидовича: «Доцент М. Д. Сигідін зарекомендував себе як досвідчений спеціаліст високої кваліфікації. Лекції М. Д. Сигідіна є у багатьох відношеннях зразковими; поєднуючи глибокий науково-теоретичний зміст із високою педагогічною майстерністю. Захопливість лекцій М. Д. Сигідіна сприяє виключній зацікавленості в вищій математиці у аудиторії і незмінно приводить до високої успішності студентів. Особливо цінним у роботі т.т. М. Д. Сигідіна і Г. М. Берлянда є те, що свою роботу вони проводять в тісній органічній ув'язці із спеціальними технічними дисциплінами. Ця обставина сприяє підвищенню засвоєння студентами інженерних курсів»

За цією справою було отримано відповідь: «Вища атестаційна комісія не знаходить підстав для задоволення Вашого клопотання про затвердження доцента Інституту М. Д. Сигідіна в званні професора і старшого викладача Г. М. Берлянда в званні доцента, оскільки указані товариши є працівниками вищої школи, яким згідно постанови РНК СРСР 20.03.1937 р. «Про вчені степені та звання», вчені звання можуть бути присвоєні лише при наявності в них відповідних вчених степенів».

Але керівництво Інституту не відмовлялося від спроб дати офіційне визнання заслугам досвідченого викладача. В 1956 р. було передано справу про затвердження М. Д. Сигідіна на посаді завідувача кафедри Міністру освіти СРСР.

Відповідь була, на жаль, очікувана: «Всесоюзний комітет на справах вищої школи при РНК СРСР повідомляє, що завідувачами кафедри затверджуються особи, які мають наукове звання професора і науковий степінь доктора наук. Для надання доц. Сигідіну М. Д. ставки професора ВКВШ підстави не бачить.

Відданість справі, якій Марк Давидович присвятив все життя знаходила відгук в душах студентів (як ба-

Рішення Комітету по справах вищої школи РНК СРСР

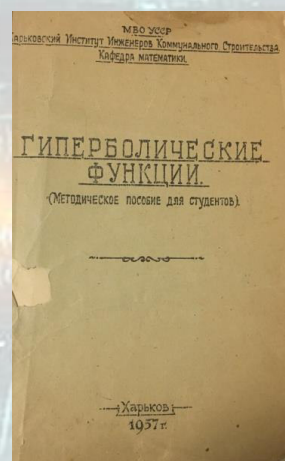
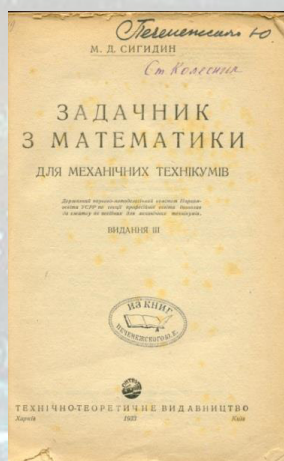
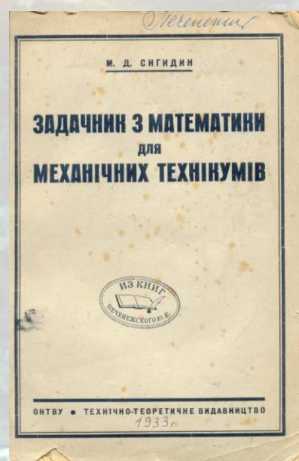
чимо спогади про талановитого педагога передавалися від матерів до дітей), в поважному ставленні колег. Цікаво, що по закінченню Великої вітчизняної війни останній робочий день року відзначався як День ударника. З цієї нагоди 30.12.1945 р. було наказано відзначити ударну роботу та успіхи найкращих студентів та викладачів, серед яких був і М. Д. Сигідін.

Крім чисельних подяк від керівництва інституту за сумлінну працю, Марк Давидович Сигідін був представлений до державних нагород:

- Медаль «За доблесну працю у Великій вітчизняній війні 1941 – 1945 р.р.» (Наказ Президії Верховної ради СРСР від 06.06.19);
- Орден «Трудового червоного знамені» за вислугу років та бездоганну працю (Наказ Президії Верховної ради СРСР від 27.10.1953 р.).

Марк Давидович Сигідін був автором навчальної літератури, яка витримала 2 – 3 видання, що свідчить про високу затребуваність аудиторії до якісного і доступного подання складного матеріалу:

1. Сигидин М. Д., Голубенко, Коваленко. Курс математики для коммун. университетов (изд. 1, 2, 3).
2. Сигидин М. Д., Михайловский, Подшевкин. Курс математики для профессионально-технических училищ (изд. 1, 2, 3).
3. Сигидин М. Д. Задачник по математике для механических техникумов (изд. 1, 2).
4. Сигидин М. Д. Закон больших чисел – популярное издание основ теории вероятностей (брошюра).
5. Сигидин М. Д. Гиперболические функции вещественных переменных.
6. Сигидин М. Д. Сборник рецензий на учебную литературу бюллетеня Народного комиссариата просвещения УССР.

Видання М. Д. Сигідіна 1933, 1957 р.р.